

de raad van de gemeente Westerkwartier
per mail via griffie@westerkwartier.nl

Contactpersoon
Tjakkeliers Nipperus

Kenmerk
1969203230

Datum
18 maart 2025

Onderwerp

Motie grip op jeugd(zorg)

Geachte leden van de raad,

Op 13 november 2024 heeft de gemeenteraad van de gemeente Westerkwartier ingestemd met de motie Grip op jeugd (zorg) waarmee het college opdracht heeft gekregen om in het eerste kwartaal van 2025 te komen met een lijst van doelen, meetbare resultaten en effecten die we willen halen binnen de jeugdzorg. Daarnaast heeft het college de opdracht gekregen om met een gedegen evaluatie van ons tot op heden gevoerde jeugdhulp te komen, zoals in de verordening is vastgesteld. Tot slot vraagt de raad aan het college om een jaarlijks rapport over de voortgang en effectiviteit van de beleidsregels jeugd op te stellen.

Aanleiding voor de gemeenteraad is de zorg over de stijging van de kosten in de jeugdzorg. We begrijpen de behoefte van de raad om grip te krijgen op de uitgaven. In deze brief geven we aan op welke wijze het college uitvoering geeft aan de opdrachten van de gemeenteraad.

Evaluatie jeugdhulp op grond van de verordening

In art. 27 van de verordening Jeugdhulp is opgenomen dat het door het gemeentebestuur gevoerde beleid eenmaal per jaar geëvalueerd zal worden vanaf 2023. In de toelichting bij dit artikel is niet opgenomen in welke vorm dit moet plaatsvinden. Tot op heden is er geen evaluatie aan de gemeenteraad voorgelegd. In 2023 was er geen vastgesteld jeugdbeleid in de gemeente Westerkwartier waarin concrete doelstellingen waren opgenomen aan de hand waarvan geëvalueerd kon worden. Wel waren de voorbereidingen gestart om het beleidsplan Sociaal Domein op te gaan stellen. Het jeugdbeleid zou hier onderdeel van uit gaan maken. Jaarlijks wordt wel een kwantitatieve evaluatie gedaan van de uitvoering van de jeugdzorg in de P&C-cyclus (begroting, bestuursrapportages en jaarrekening). Hierin zijn ook de uitgaven jeugdzorg meegenomen. Deze uitgaven zeggen echter niets over de kwaliteit en de effecten van het gevoerde beleid. De gegevens in onze systemen zijn onvoldoende in staat om aan effectmeting te doen. Dit is ook onderkend in het beleidsplan Sociaal Domein "Samenwerken aan een sociaal Westerkwartier". In dit plan is daarom opgenomen dat de evaluatie van het sociale beleid veel

breder zou moeten plaatsvinden. Onderwijs, sport, gezondheid en scheidingen van ouders, inkomenspolitiek zijn bijvoorbeeld zaken die kinderen ook raken en regelmatig leiden tot de vraag om jeugdzorg.

Door de vaststelling van het beleidsplan Sociaal Domein is artikel 27 in de verordening Jeugdhulp achterhaald. Ambtelijk is gestart met de voorbereiding om deze verordening aan te passen, ondermeer omdat verschillende artikelen inmiddels aanpassing behoeven door jurisprudentie en gewijzigd landelijk beleid.

Een lijst van doelen, meetbare resultaten en effecten binnen de jeugdzorg in het eerste kwartaal van 2025

Het college en de raad hebben ervoor gekozen om in het beleidsplan Sociaal Domein, "Samenwerken aan een sociaal Westerkwartier", waar ook jeugdhulp onderdeel van uit maakt, integrale doelen vast te stellen waarop de monitoring gaat plaatsvinden. Daarin zullen ook de inspanningen voor onze jeugd van samenwerkingspartners worden meegenomen. Het beleidsplan Sociaal Domein is in de zomer van 2024 vastgesteld door de gemeenteraad. De eerste integrale monitor Sociaal Domein zal in 2026 verschijnen. De voorbereidingen zijn inmiddels gestart.

In het beleidsplan zijn 10 effectdoelen geformuleerd, geredeneerd vanuit het ervaringsperspectief van onze inwoners. Deze doelen zijn:

1. Inwoners ervaren dat zij zelf regie hebben over hun eigen leven en lossen zoveel mogelijk zelf en samen met hun netwerk op.
2. Inwoners ervaren dat zij de hulp en ondersteuning die zij nodig hebben kunnen vinden en ontvangen.
3. Inwoners ervaren samenhang in de geboden ondersteuning door verschillende organisaties.
4. Inwoners krijgen gelijke kansen om zich te ontwikkelen en de kans om het onderwijs te volgen dat ze nodig hebben.
5. Inwoners kunnen wonen/verblijven op een plek die bij hun ondersteuningsbehoeften past.
6. Inwoners zijn tevreden over hoe zij meedoen in en bijdragen aan de maatschappij.
7. Inwoners vertonen gezond gedrag en ervaren dat gezond leven toegankelijk is.
8. Inwoners ervaren dat zij rond kunnen komen.
9. Inwoners voelen zich prettig en veilig in hun huis, buurt en gemeente.
10. Inwoners ervaren voldoende mogelijkheden om in hun vrije tijd activiteiten te ondernemen.

Al deze inspanningen gaan we monitoren voor alle domeinen. En dus ook voor jeugd. Doel daarvan is hoofdzakelijk om ontwikkelingen te signaleren en te reflecteren en leren om onze inspanningen, dienstverlening of werkwijze te verbeteren en indien nodig ons beleid bij te sturen. We willen achterhalen of we de goede dingen doen en met onze inspanningen bijdragen aan de gewenste effectdoelen. Daarvoor is het nodig om de juiste data te verzamelen.

Monitoren doen we op basis van verschillende gegevens: registratiegegevens, klanttevredenheidsonderzoeken en openbare bronnen en verhalen van inwoners.

Bij het vormgeven van de monitor Sociaal Domein (met onderdeel Jeugd) nemen we ook de recent verschenen inzichten en adviezen van de landelijke deskundigencommissie Hervormingsagenda jeugd mee. Op 30 januari 2025 is hun rapport "Groeipijn" uitgebracht. Hierin zijn adviezen voor rijk en gemeenten opgenomen over de inrichting van de jeugdzorg.

Deze adviezen zullen gevolgen hebben voor de doelen, resultaten en effecten. De commissie adviseert aan het rijk en gemeenten om de komende jaren tot reële en meetbare besparingsdoelstellingen met bijbehorende prestatie-indicatoren en monitoring te komen.

Jaarlijks rapport over voortgang en effectiviteit beleidsregels jeugd

In de beleidsregels jeugd is opgenomen hoe de verordening Jeugdhulp wordt uitgevoerd. Deze beleidsregels worden vastgesteld door het college maar vormen eigenlijk een geheel met de verordening. Ook de beleidsregels behoeven aanpassingen. De aangepaste beleidsregels worden ter informatie, samen met de Verordening Jeugdhulp, aan de gemeenteraad voorgelegd.

Financiële ontwikkelingen jeugdzorg

Op grond van de Jeugdwet is de gemeente verantwoordelijk voor bijna alle vormen van jeugdhulp. Deze wet regelt de verantwoordelijkheid voor preventie, ondersteuning, hulp en zorg aan kinderen en jongeren (jeugdigen) en hun ouders bij opgroei- en opvoedingsproblemen, psychische problemen en stoornissen.

In de afgelopen jaren heeft het college met verschillende preventieve maatregelen geprobeerd om de kosten van de duurdere geïndiceerde jeugdhulp en daarmee de totale uitgaven terug te dringen. Dit laatste is tot op heden niet gelukt.

De gemeente Westerkwartier is niet de enige gemeente in Nederland waar de kosten voor jeugdzorg fors toenemen. In heel Nederland is sprake van een (historische) groei in de kosten van de jeugdzorg. Sinds 2014 nemen de kosten jaarlijks met ongeveer 8% toe (Bron: VNG). Dit is een zorgelijk beeld, leidend tot een onhoudbare situatie. Het jeugdzorgdossier is complex omdat de kinderen/jongeren afhankelijk zijn van volwassenen. Problemen bij volwassenen als armoede, schuldenproblematiek, woningnood, werkloosheid, stress hebben een weerslag op kinderen. Maar ook de bezuinigingen binnen het onderwijs raken de jeugd.

De Hervormingsagenda Jeugd, met een daarmee gepaard gaande stelselwijziging, is erop gericht om de kosten voor jeugdzorg te beheersen. Het doel is om de jeugdzorg financieel houdbaar te maken voor de toekomst.

Om de instroom richting jeugdzorg te beperken is het college ook bezig met het versterken van de sociale basis van inwoners van de gemeente. Dit willen we onder andere bereiken door meer preventieve en collectieve inzet van jeugdhulp op scholen. Ook vrijwilligersorganisaties dragen bij aan de sociale basis. De welzijnsorganisatie, De Schans, draagt onder meer zorg voor laagdrempelige hulp aan kinderen en hun ouders die (dreigen te gaan) scheiden met het Relatie & echtscheidingspunt. Ondersteuners Jeugd en Gezin bieden lichte niet-geïndiceerde hulp bij de huisartsen. Daarnaast wordt in de uitvoering gekeken naar het normaliseren van jeugdhulp en het versterken van de eigen kracht van gezinnen. Met deze maatregelen wordt ingezet op een meer integrale, preventieve en efficiëntere uitvoering.

Raadsinformatiebijeenkomsten

Om de gemeenteraad periodiek op de hoogte te houden van de ontwikkelingen in de jeugdzorg zijn in 2024 raadsinformatiebijeenkomsten georganiseerd. Deze worden in 2025 voortgezet. Tijdens deze bijeenkomsten komen de ontwikkelingen in het jeugdhulplandschap (tweede kwartaal) en de verordening en beleidsregels (derde kwartaal) en de Hervormingsagenda jeugd en het toekomstscenario Jeugd en gezin (derde of vierde kwartaal) aan bod. In overleg met de griffie zullen deze bijeenkomsten worden georganiseerd. De ontwikkelingen in het

jeugdhulpverlening worden in regionale bijeenkomsten toegelicht. Middels een aparte raadsbrief ontvangen de raden hierover nadere informatie.

Het college hoopt de raad hiermee voldoende te hebben geïnformeerd en kijkt uit naar de gezamenlijke inrichting van een duurzaam jeugdzorgstelsel voor kind en gezin in de gemeente Westerkwartier.

Hoogachtend,
burgemeester en wethouders van de gemeente Westerkwartier,

A. van der Tuuk, burgemeester

R. Kleijnen, secretaris